

SRG Přírodní škola, o.p.s

Osvětimí to neskončilo

aneb spolupráce na pokračování projektu Holokaust

Jméno autora: Daniel V. D. Pražák

Jméno vedoucího práce: František J.J. Tichý

Datum odevzdání: 8.11.2010

Obsah:

Projekt SHO A - Terezín - 27.února 2010.....	5
Výjezd Přírodní školy do Polska - Český Těšín - Osvětim – Krakov 29. - 31.května 2010.....	6

Středeční program 30.října 2009 - Terezín Petr Ginz, Kurt Jiří Kotouč, Martin Glas, Hanuš Hachenburg aneb návštěva Terezína jako příprava projektu SHOА. Sice mám dějepis opravdu rád, ale ve chvíli když se vysloví slovo archiv tak dávám ruce pryč. Dnes jsem ale musel změnit názor a objevil jsem kouzlo probírání se starými listy papíru a opisování osudů jiných přímo z originálu. Jak se to stalo? 9

1. Úvodní část

1.1. Úvod

Během září 2009 za mnou přišel ředitel gymnázia Přírodní škola, František Tichý, s nabídkou spolupráce na přípravě celoročního projektu SHOA – projekt se měl týkat vzdělávání studentů o holocaustu a nacistické perzekuci. Protože jsem se s tímto tématem setkal osobněji již dříve (několik let jsem hrál pro Terezínské a zahraniční pamětníky dětskou operu Brundibár), nadšeně jsem souhlasil. O tom jak projekt probíhal po celý rok se nebudu rozepisovat zde v úvodu, pro to je vyčleněna kapitola sborníku: “Charakteristika projektu Shoa”.

Při práci na tomto projektu a při získávání informací a podkladů pro programy se před námi otevíraly stále nové a nové nápady, obzory a možnosti spolupráce. Myslím, že ty příležitosti, které jsme nevyužili, by se daly spočítat na prstech jedné ruky. Projekt narůstal a přestal být jen programem pro naše spolužáky, získal přesah nejen pro naši školu, ale také pro širokou veřejnost. Dávali jsme dohromady texty které psali naši vrstevníci v terezínském ghettu, pátrali jsme po podobě chlapce, jehož fotku dnes nikdo (a nyní můžeme téměř jistě prohlásit, že opravdu nikdo) nemá a dopisovali jsme si s lidmi z Kanady, USA a Izraele. Věci se daly do pohybu a bylo příjemné pozorovat, jak kolečka událostí zapadají do jednoho, zatím netušeného, soukolí.

Původně jsem obhajoval záměr jiné praktické maturity, ale přibližně v polovině již rozjetého projektu SHOA mě pan ředitel Tichý oslovil, zda bych si nechtěl právě tento projekt vzít jako svou praktickou maturitu. Souhlasil jsem a doufám, že představení mého dílu práce na tomto projektu bude dostatečnou obhajobou.

Rád bych na tomto místě poděkoval spolužákům a kantorům, kteří vložili do tohoto projektu ať už svůj čas, nebo v případě některých i část svého srdce. Jsou to jmenovitě: František Tichý, Vojtěch Vykouk, Vítek Novotný, Matouš Bičák, Filip Mašek, Nikola Kapic, Lukáš a Filip Nehasilovi, Dominika Adamcová a mnoho dalších, kteří se na tomto projektu podíleli.

1.2. Charakteristika projektu Shoa

Tato část se věnuje části projektu SHOA společné pro celou školu, text je převzatý z článku na webových stránkách www.prirodniskola.czweb.org, který jsem v rámci tohoto projektu psal. Protože některé části komentovali jiní „školní kronikáři“, doplním tento svůj článek o jejich texty, aby vznikl barvitější popis celého projektu.

Podobně jako u celotáborových her, stalo se téma holokaust takovým celoročním projektem dvou tříd Přírodní Školy, kvarty a septimy. Během středečních programů (vždy jeden za měsíc) se studenti seznamovali s příběhy, osudy a životními podmínkami „svých“ hrdinů – opravdových chlapců a dívek, mužů, jejichž životy byly ovlivněny hrůzami druhé světové války a zločinností nacistického režimu. Ať už to byla Františka Plamínková – statečná žena bojující za práva žen, která se nebála napsat dopis samotnému vůdci říše, nebo Petr Ginz – ve svých 14ti letech výborný spisovatel a všeználek, který jako poloviční Žid skončil v Terezíně. V následujících oddílech bychom Vám rádi představili jednotlivé středeční programy – každý popisující jeden úsek té doby.

1.2.1. První Republika

První středu projektu Shoa jsme se sešli ve škole a rozlosovali jsme si skupinky. Každý si vybral papírek s iniciálou náležící k některé z postav projektu a tak se sešlo několik Petřů Ginzů, několik František Plamínkových (dokonce zrovna tam byl jeden septimán). Když proběhlo rozdělení do skupinek, začali jsme se seznamovat s našimi „hrdiny“. Poznávali jsme, že vlastně se jejich školní život (pokud to byli mladí židovští kluci) ani tolik nelišil od toho našeho, že kupodivu se náš slovník vulgárnějších výrazů neliší tolik od toho jejich. Program byl prokládán reprodukovanými projevy prezidentů a vše vypadalo jako největší idylka. Když jsme odcházeli, měli jsme najednou jakéhosi kamaráda/kamarádku o kterém se dozvídáme jak žil, co si myslel, který ale existoval přibližně před osmdesáti lety.

1.2.2. Internace

Druhá část projektu Shoa byla opět ve škole, nyní už ale v jiném prostředí. Začala válka a s ní přišla omezení a perzekuce. Školní SOCKrámek byl zkonfiskován – jeho majitelé totiž nyní byli Židé, stejně tak v něm nemohl nakupovat nikdo, kdo byl židovského původu (rozumějte, jeho projektová postava byla Žid). Na chodbách se objevovaly vývěsky upozorňující na nová a nová omezení pro Židy a také informace o vojenské situaci (např. přehled sirén při vojenském poplachu). Jak postupovalo odpoledne – tedy měsíce a dny – nemohli už nakonec Židé ani na záchod. To pohnulo představitele „školní Židovské obce“ k pochodu chodbou s transparentem: „Jsme lidé, ne zvířata!“ za zvuků staré židovské písně. Jak jsme očekávali, náš pochod byl zmasakrován příslušníky SS. Na chodbách se najednou projevila v praxi nesnášenlivost vůči „Židům“ - ostatní se nesměli se Židy bavit a také se s nimi nebalili, udávali pokud nějaký Žid udělal něco proti Říšským nařízením. V závěru programu byly vyhlášeny první transporty a na učitelské toaletě jsme si vyzkoušeli, jak se asi cítili transportovaní

1.2.3. Ve znamení politických vězňů a Terezína

Nyní byl program v Salesiánském centru mládeže v Kobylisích (naši hrdinové totiž byli transportováni pryč ze svých domovů). Hned u vchodu nám byly odebrány batohy se svačinami apod. příslušníky českého četnictva (dva septimáni) a jednotkami SS (učitelé). Ti co byli Židé si museli opět viditelně připnout žlutou hvězdu na oděv a ti co měli za „hrdiny“ politické vězně – odpůrce režimu, dostali na ruku číslo. Pak proběhlo rozřazení do dvou kluboven, jedna byla židovská a druhá pro „normální obyvatele“. V první části jsme sledovali osudy našich postav z archiválií, jak si žili v Terezíně, nebo ve vězení. Během programu proběhlo také několik náletů – z reproduktorů se ozvaly sirény a četníci zaháněli obyvatele do sklepů domu, do tmy a do nejistoty. Když se čas chýlil k jedné hodině odpolední, představovali jednotlivé skupiny své hrdiny (stejně jako v uplynulých programech – reflexe toho, co se s jejich hrdiny „právě děje“). Představování bylo prokládáno jednak pouštěním zakázaného zámořského rozhlasu a také propagandistických projevů Říše. Pak nastal osudný okamžik. Zvláštní transport přijet. Problémoví Židé a všechny politicky nepohodlné osoby byly nastrkány do auta a transportovány do neznáma. Pak se transport otočil a podobně dopadli i ostatní. Nakonec jsme se všichni sešli na Kobyliské střelnici – političtí vězni stáli s očima a rukama svázanými šátky čelem ke zdi a Kommanderr SS rozdával pušky/petardy. Po zaznění rozkazu „Schießen!“ se ozvalo několik ran a popravení popadali k zemi (ano, někteří studenti se skutečně tak vžili do situace, že když slyšeli výkřik a pak výbuchy – v bezpečné vzdálenosti – skáceli se pomalu na sníž). Pak jsme posbírali „mrtvé“, každý dostal zapálenou svíčku, kterou položil na místo kde „zemřel“ - jako uctění památky těm, kteří tam v odboji padli. Byla to silná chvíle, když před námi, u zdi kde se popravovalo, plály svíčky a my jsme četli jména těch, kterým byl zde před šedesáti lety násilně ukončen život. Více či méně v tichosti jsme pak šli pěšky zpátky do Salesiánského centra, kde proběhla krátká reflexe programu.

1.2.4. Následují zápisy ze stejné webové adresy, od Lukáše Kekrta:

Projekt SHO A - Terezín - 27.února 2010

Poslední středu jsme jeli celá škola s pamětnicí paní Kotovou a panem Krausem (vnuk člověka, který vodil lidi z transportu do Terezína) do bývalého koncentračního tábora Terezín.

Na začátku celé akce každý vyfasoval kartičku s popisem AAR – a své číslo. Pomocí těchto čísel jsme se poté museli hlásit učitelům a jiným vybraným lidem při hře. Ale to předbíhám.

Když náš vlak dorazil do Bohušovic nad Ohří, paní Kotová nám vyprávěla, jaké to bylo, když do Terezína šli atd. Poté pan ředitel zavelel k odchodu.

V Terezíně nás čekala prohlídka židovského posvátného místa, kde se zpívalo něco hebrejsky, dále rozřazení do skupin a nakonec hra v prostorách města. Byla to opravdu sranda, jelikož jsme se nemohli pohybovat po některých místech, například v parku, na chodníku, v obchodech a červeně přeškrtnutých místech, kam zřejmě měli židé vstup zakázán. Ve skupinkách se pak chodilo od stanoviště ke stanovišti, kde buď byl papír s krátkým popisem onoho místa (např. márnice, krematorium, četnická stanice, ubytovna dívek a kreslárna), nebo zde stál učitel (gestapák) a dával nám otázky, nebo nás vyhazoval z chodníku. Za správně zodpovězené otázky pak šťastlivci dostávali tzv. terezínské peníze.

Na konci hry se šlo do muzea ghetta, kde nám Říša rozdával papírky s úkoly (např. napsat nějakou povídku, básničku, vtipnou větu atd) a potom to všechno dával do časopisu Vedem, který vyrobil podle předlohy slavného terezínského vězně Petra Ginze.

Na závěr jsme všichni šli do promítacího sálu a někteří lidé se ptali paní Kotové na všemožné otázky. Z Terezína se pak odjíždělo asi v 17:00 dvěma autobusy (transporty) do Prahy.

Výjezd Přírodní školy do Polska - Český Těšín - Osvětim – Krakov 29. - 31.května 2010

Jako v primě jedeme opět do zahraničí. Tentokrát do Polska za účelem navštívit koncentrační/vyhlazovací tábor Osvětim-Březinka. Cestu jsme většinu času strávili v autobuse, který nás na tato místa dopravoval. Po první noci v Těšínské škole se kvarta, tercie a septima vydala do tábora Osvětim, prima do solných dolů a potom do města Krakov. Tábor vypadal v mnohém jinak než Terezín. Například v Terezíně nemají desetimetrovou vitrínu plnou vlasů lidí, kteří v táboře zemřeli. Kromě toho další vitríny s botami, kterých bylo dvakrát tolik (možná i víc) a kufry a jiné osobní předměty jako hřebeny a krémy na boty atd... Poté nás průvodce zavedl do daleko drsnějšího tábora Březinka (Birkenau), kde mimo jiné zemřel v plynových komorách i Petr Ginz a další o kterých pan ředitel povídal. Komory jsou dnes už zničené, ale svůj tvar stále zachovávají. Večer jsme všichni šli k Visle, kde každá skupinka která se zajímala o danou postavu v dobách holocaustu posílali po vodě malé dřevěné lodičky se svíčkami a zpíval se u toho „Shalom chaverim“ atd...Poslední den (po přespání v krakovské škole) měli primáni nějaké povídání o památkách v tomto městě a potom jsme šli k autobusu a domů do Prahy, do....

Lukáš Kekrt

Takto probíhala celoškolní část projektu SHOA. Ještě před jejím koncem nám ale bylo jasné, že „Osvětimí to neskončí“, proto jsme také začali pracovat na dalších dílčích projektech, které postupně začaly skládat mozaiku nového projektu SHOA, ke kterému měl možnost připojit se každý a kdo se připojil, nelitoval toho. Na dalších stránkách byl vám rád popsal, co jsme společně (ve spolupráci s pamětníky, archiváři, historiky a jinými) udělali.

2. Cíle

Jak jsem psal již v úvodu a v kapitole „Charakteristika projektu Shoa“, v průběhu školního projektu se vyvinula řada dílčích úkolů a nápadů, které jsme realizovali. O tom, čeho jsme chtěli, dosáhnout, budu psát zde, o tom jak jsme toho dosahovali v kapitole „Postup práce:“ a o tom, jak se nám to povedlo (nebo také nepovedlo) v kapitole „Výsledky“.

2.1. Přípravy projektu SHOA

Naším záměrem bylo vytvořit kvalitní interaktivní a zážitkové programy pro naše spolužáky, které jim umožní nejenom nahlédnout blíže do historie nacistické perzekuce v našich zemích, ale umožní jim také nenásilnou formou zažít pocity lidí perzekuovaných, internovaných a pronásledovaných.

2.2. Brundibár

Chtěli jsme v rámci každoročního uměleckého projektu školy Vesmír nacvičit se studenty primy a několika studenty z vyšších tříd dětskou operu Brundibár, kterou hrály židovské děti v Terezíně. Také jsme toto představení chtěli minimálně jednou odehrát v rámci školní Akademie a popřípadě na dalších místech.

2.3. Sbírka „Hned vedle bílá barva mráčku.“

Když jsme objevili v terezínském archívu básně a povídky geniálního židovského chlapce Hanuše Hachenburga, rozhodli jsme se jeho básně publikovat. Cílem tohoto podprojektu bylo vydat jeho básně v básnické sbírce, která by byla distribuována v síti knihkupectví i v Terezíně a Židovském muzeu.

2.4. Pátrání po podobě Hanuše Hachenburga

Když jsme zjistili, že neexistuje žádná dochovaná „podobizna „našeho básníka“ Hanuše Hachenburga, vytyčili jsme si za cíl pokusit se dopátrat jeho podoby.

2.5. Kameny zmizelých – Stolpersteine

Ve spolupráci s občanským sdružením Stolpersteine jsme chtěli nechat položit pamětní kameny pro židovské chlapce Petra Ginze a Hanuše Hachenburga v místě jejich bydliště a také vytvořit informativní medailonky o jejich osobách pro stránky občanského sdružení Stolpersteine. Abychom získali prostředky na památeční kameny, chtěli jsme také uspořádat ve škole finanční sbírku.

2.6. Bohušovická deska

Protože na nádraží v Bohušovicích nad Ohří (z místa kudy vedly transporty do Terezína) není pamětní deska odkazující na funkci tohoto místa v době Ghetta, rozhodli jsme se zasadit se o umístění pamětní desky na budovu nádraží.

2.7. Stránky Vedem 2010

Náš kolektiv ve škole se rozhodl publikovat články z chlapeckého časopisu Vedem na webových stránkách a také vytvořit interaktivní mapu Terezínského Ghetta, která by byla jistě užitečnou pomůckou pro školní projekty. V rámci tohoto projektu bylo mým hlavním cílem vytvářet překlady pro tyto webové stránky a přepisy anglických textů do počítačové podoby.

3. Postup práce:

V této části bych vám rád představil postupné kroky, které jsme učinili k dosažení vytyčených cílů a také výkaz konkrétních činností, které jsem v tomto projektu vykonal.

3.1. Přípravy projektu SHOA:

V rámci přípravných prací na projektu SHOA jsem absolvoval spolu s panem učitelem Tichým a Nikolou Kapicem cestu do archívu Památníku Terezín, kde jsme především získávali podklady pro projekt a konkrétní tvorbu osob, kterým jsme se rozhodli věnovat. Zde jsem přepsal přibližně pět stránek textu do počítačové podoby pro brzké využití při projektu. Také jsem o těchto přípravách napsal článek do školní kroniky, který zde uvádím. Zápis také obsahuje několik přeepsaných článků od pisatelů časopisu Vedem:

Středeční program 30.října 2009 - Terezín Petr Ginz, Kurt Jiří Kotouč, Martin Glas, Hanuš Hachenburg aneb návštěva Terezína jako příprava projektu SHOA. Sice mám dějepis opravdu rád, ale ve chvíli když se vysloví slovo archiv tak dávám ruce pryč. Dnes jsem ale musel změnit názor

a objevil jsem kouzlo probírání se starými listy papíru a opisování osudů jiných přímo z originálu. Jak se to stalo?

Sešli jsme se v půl osmé na Nádraží Holešovice. Pan ředitel, Nikola Kapic, Lukáš Nehasil a já. Počasí bylo pochmurné, lehce mrholilo a po nebi pluly šedé mraky. Bylo sychravo. Říkal jsem si že je to vlastně ideální počasí na návštěvu místa kam jedeme – jeli jsme totiž zjistit co nejvíce o čtyřech chlapcích, kteří před více než šedesáti lety byli obyvateli terezínského ghetta.

Terezín nás uvítal svými majestátními hradbami, které měly v původním účelu chránit české země a my jsme v zamyšlení procházeli podél dlouhých řad náhrobků před Malou Pevností. První věc, která mě upoutala při vstupu do Malé Pevnosti byla pamětní cedule označující místo bývalé gestapácké kantýny – dnes je tam zřízena hospoda. Pokračovali jsme podél dvorů, až jsme došli k budově která dříve sloužila za velitelství zdejší posádky. Právě tam je v těchto dnech archiv terezínského muzea.

Paní uvnitř nás velmi vřele uvítala a my jsme si odložili věci do skříněk a vydali se vstříc šanonům archiválií, které pro nás připravila. Naší prací bylo sledovat stopy po námi hledaných osobách v chlapeckém časopise „Vedem“, který zdejší omladina za pomoci pedagoga Valtra Eisingera vydávala. Bylo úžasné probírat se přesně těmi listy, které drželi v rukou nedočkaví chlapci když si četli nové číslo. Práce to byla dlouhá, ale neměnil bych. Nejen že se člověk dozvěděl více o tehdejší době, ale některé články chlapců stály opravdu za to. Jako ukázkou předkládám následující:

Motto: Rozbij, rozmlat' co se dá.

Nevím, čím to je – snad reakce na nějakou injekci, čert ví, zde je všechno možné – ale je to prokázaná věc: Osazenstvo našeho domova – a zajímavé, že jen do 15 let – je stíženo zvláštní, dosud nikde se nevyskytující chorobou. Je celkem bezbolestná, alespoň pro toho, kdo je jí stížen.

Tak oč vlastně jde. Nemocní v sobě jednoho dne /inkubační doba jest velice krátká/ pocítí neodolatelnou touhu zničit nebo uvést do nepořádku nějakou součást domu L 417. Jelikož mám na starosti blaho domu a zařízení – rozuměj dobře, domu a zařízení – řekl jsem si, že vypátrám všechny detaily této pro mě tak zákeřné nemoci.

Po přesném šetření jsem došel k názoru, že lidé nakaženi tím neznámým bacilem, reagují různě. Dalo by se říci, že se specialisují na různé obory. Chci vám vyjmenovat několik takových specialistů, abyste se jim vyhnuli, pokud jste zdraví, po případě si s nimi pohovořili o vaší specializaci:

- Některý pacient nosí např. všechno tak, aby rozbil co nejvíce oken. /“Není to lehkomyšlné? V ghettu je přece nedostatek skla“ „Ty blázne, právě proto, alespoň bude táhnout.“/
- Fotbal se hraje výhradně na chodbách a pokud není rušen programem, na domově. /Ale jdi, tobě se nelíbí ty špinavé šmouhy na zdech?/
- Koš na papír nepotřebujeme – máme přece okna do zahrady.
- Žárovku ze sklepa si ukradneme pro soukromé noční světýlko. Ať si tam někdo ve tmě zlomí vaz.
- Kluci, znám novou hru: když nacepš dostatečné množství brambor do odtoku v umývárně, máš tam za chvíli prima potopu. Mohou to být též jáhle, nudle, nebo jiné potraviny.
- Popel nedávej nikdy na smetiště, buď na pumpu, nebo mezi dveře.
- Uvidíš-li někde dobré zatemnění, okamžitě ztrhat. Přísné dŮtky – dosud 28 – dostane přece Jugendlajtunk, tak co.
- Do záchodové mísy se dají naházet střepy z hliněných nádob. A Dr. Jachnin je pak těžko shání.
- Rozbít zámek od tělocvičny je dílem několika vteřin.
- Odkopnout roh zdi není pro odborníka těžké.
- Vylít nádobu s dehtem, - zajímavé.

Samozřejmě chlapci nepsali pouze o veselých věcech, z mnohých článků (i když jsou psány vždy pozitivně a optimisticky) je občas cítit hořký život v Terezíně. Když jsme odjížděli, měli jsme opravdu o čem přemýšlet. Zůstal v nás odkaz chlapců, kteří ve stejném věku jako my prožívali utrpení druhé světové války a museli snášet těžký život ghetta. I přes to si ale dokázali uchovat veselého ducha, alespoň na stránkách svého časopisu „Vedem“.

Daniel Pažák

Při přípravě projektu jsme hojně využívali knihu „Je mojí vlastní hradba ghett?“ od Marie Rút Křížkové, ze které jsme čerpali jak informace o našich chlapcích, tak jejich texty, které publikovali v chlapeckém časopise Vedem. V rámci dalších projektových dnů jsem se zapojoval spolu s Nikolou Kapicem jako pomocná síla při vlastním organizování. K návštěvě Terezína a projektovému dni v hradbách bývalého ghetta jsem také domlouval přítomnost pamětnice Marty Kottové, se kterou jsme byli přes dobu projektu SHOA v častém kontaktu. Zde jsem se také sešel s členem Unie Židovské Mládeže panem Davidem Krausem a seznámil ho s naším projektem a našimi očekáváními.

3.2. Brundibár:

Se studenty primy, tercií a kvarty jsme nacvičovali dětskou operu Brundibár. Použili jsme původní hru od Hanse Krásky a Adolfa Hoffmeistera. Před nacvičováním divadla jsem se několikrát sešel s panem učitelem a dirigentem Vítkem Novotným nad obsazením, výběrem textů a konkrétním naplánováním scén a také s výtvarnicí Magdalenou Bartákovou nad navržením kulis a nad jejich zapojením do opery. Nacvičování a výroba kulis probíhalo z velké části na projektovém výjezdu na Vesmír, několik zkoušek ale bylo i po projektovém výjezdu. Od originálu se naše verze liší mj. přidáním stínohrou, která doprovází sekvence vyšetřování maminky doktorem a také závěrečnou sekvenci kdy děti zpívají pro lidi.

3.3. Sbírka „Hned vedle bílá barva mráčku...“:

V rámci tohoto projektu jsme nejprve vybírali a přepisovali do počítačové podoby básně židovského chlapce Hanuše Hachenburga, který publikoval v časopisu Vedem a který zahynul v Osvětimi krátce před svými 15tými narozeninami. Kromě vybraní básní z časopisu Vedem, které jsou podepsány zkratkou jména autora jsme zařadili do sbírky i básně, které mu původně připisovány nebyly, ale kde se autorství potvrdilo. Abychom mohli vydat tuto sbírku, bylo nejprve nutné se dopátrat autorských práv. Co se týče básní publikovaných v časopise Vedem a uvedených v knize „Je mojí vlastní hradba ghatt?“, na ty jsme získali povolení od autorky knihy, paní Marie Rút Křížkové. Na básně které byly publikovány v časopise Vedem, ale nebyly otištěny v knize „Je mojí vlastní hradba ghatt?“ jsme získali souhlas od Chavy Pressburger, sestry šéfredaktora časopisu Vedem, Petra Ginze. Postarali jsme se také o několikanásobnou korekturu textů, protože leckdy docházelo k nesrovnalostem mezi básní uvedenou v originálním časopise Vedem a v knize „Je mojí vlastní hradba ghatt?“ - některé texty totiž byly velmi špatně čitelné a jejich identifikace se nám podařila díky počítačovým technologiím (zejména Filipu Maškovi, kterému patří velký dík).

Dalším důležitým krokem k vydání básnické sbírky byla komunikace s nakladatelstvím Baobab, o kterou se zasloužil pan učitel Tichý, stejně jako o veškeré smlouvy a podpisy důležité k vydání této knihy.

3.4. Pátrání po podobě Hanuše Hachenburga:

Rozhodli jsme se začít naše pátrání v budově bývalého židovského sirotčince v Belgické ulici na pražský Vinohradech, kde Hanuš Hachenburg před svou deportací do Terezína pobýval a kde vyrůstal. Proto jsme zkontaktovali slečnu Kateřinu Steinovou z židovského gymnázia Or Chadaš, která se velmi historii budovy současných Lauderových škol věnuje. Od ní jsme získali několik skupinových fotek z doby před nacistickou perzekucí, kde by se teoreticky Hanuš mohl vysvětlovat. Následovala e-mailová komunikace s pamětníky z Kanady, Austrálie, USA, Izraele a České republiky, kterou jsem překládal z angličtiny. Zde jsme se jednotlivých pamětníků tázali na možnou identifikaci, bohužel jsme se při této komunikaci dostali do kruhu, kdy nakonec jednotliví pamětníci neodkazovali už na nikoho jiného kdo by mohl na fotkách Hanušovu podobu určit a tak jsme dospěli k názoru, že už nám zjištění jeho podoby není souzeno.

Jednou z nadějí byla paní Marie Rút Křížková, která na jedné z fotek identifikovala Hanušova nejlepšího kamaráda, Zdeňka Ornesta. V jeho blízkosti stojí chlapec, který se popisem nápadně podobá právě Hanušovi Hachenburgovi – tato možnost se nám bohužel nijak nepodařila potvrdit. Tato fotka je také v připravované básnické sbírce „Hned vedle bílá barva mráčku...“ Abychom jí mohli publikovat, zjišťovali jsme opět autorská práva na tuto fotku (s pomocí výše uvedené sl. Kateřiny Steinové) a fotka je ze soukromé sbírky paní Hyndrákové, od které jí sl. Steinová získala.

Při tomto pátrání jsme také narazili na Ruth Adelman - Hachenburg – vzdálenou příbuznou Hanuše žijící v Americe. Díky ní jsme se dozvěděli řadu dosud neznámých faktů o Hanušově rodině, která jsou uvedena v připravované básnické sbírce.

3.5. Kameny zmizelých – Stolpersteine:

Při práci na projektu SHOA jsme se seznámili s projektem německého umělce Guntera Demniga – Stolpersteine. K charakteristice toho projektu bych opět uvedl článek, který jsem napsal do kroniky po jejich kladení:

Stolpersteine

„Aby sis mohl tento kámen prohlédnout, musíš se nejdřív sklonit.“

Kameny zmizelých, upomínající oběti holocaustu, které jsou kladeny před domy odkud byly tyto oběti transportovány. To jsou Stolpersteine, projekt stejnojmenného občanského sdružení navazující na nápad německého umělce.

Přírodní škole bylo ctí zapojit se do činnosti tohoto sdružení a za velkého přispění (Vás) rodičů předat o.s. nemalou částku, ze které byly vytvořeny dva upomínající kameny – na Hanuše Hachenburga a Petra Ginze – chlapce kteří publikovali v Terezíně a zahynuli v Osvětimi.

Bylo pro mě velkou radostí, že jsem se mohl, ještě se spolužačkou Jasnou Simonovou, zúčastnit sobotního kladení těchto kamenů. Sobota začínala v Belgické ulici před budovou Lauderových škol – bývalým sirotčincem ve kterém právě přebýval část svého života nadaný židovský básník Hanuš Hachenburg a jako vychovatel také Ota Freundfeld. Na tomto místě se konal krátký obřad spojený s modlitbou a uvedením projektu Stolpersteine a pak už nic nebránilo položení kamenu (tímto bychom rádi vzdali hold dvojici šikovných dělníků, kteří po celý den ukazovali svůj um).

Po položení kamenů za Hanuše a Otu byly ještě na tyto kameny položeny dvě růže a všichni v tichu a zamyšlení setrvali na místě. Další události ovšem nabraly rychlý spád – členové o.s. nasedli do připraveného auta a v rychlém tempu se vydali k dalším kamenům – sešli jsme se s nimi až u pokládání kamene pro Petra Ginze, kde jsme vzbudili značný rozruch použitím vrtačky na beton (lidé vykukovali z oken a zajímalo je co se děje). To vedlo také k tomu, že jsme se sešli s paní která Petra Ginze znala a v domě bydlí a také s paní, které bydlí přímo v bytě rodiny Ginzů – ta o bývalých nájemnicích ale nic nevěděla. Po zasazení kamenu do betonu jsme se opět rozešli svými cestami a třeba, bude-li to zapotřebí, se naše cesty se sdružením Stolpersteine opět setkají. To už ale bude tak trochu jiný příběh.

V rámci tohoto projektu jsme komunikovali s předsedou občanského sdružení Stolpersteine panem Alešem Hankem, se kterým jsem také sepisoval smlouvu o dárcovství. Abychom totiž mohli památeční kameny položit, uspořádali jsme ve škole a mezi rodiči studentů finanční sbírku. K té jsem také na třídních schůzkách měl řeč, při které jsem rodičům náš projekt prezentoval. O samotnou sbírku a její organizaci se postaral především Filip Nehasil a Lukáš Kekrt, záložku s logem VEDEM pro dárce pak vytvořil Richard Sladký.

Zároveň jsme pro potřeby o.s. Stolpersteine a pro jejich webové stránky vytvořili medailonky Petra Ginze a Hanuše Hachenburga – text o Hanušovi jsem psal já, text o Petrovi pan učitel Tichý. Oba jsou k dispozici na stránkách občanského sdružení Stolpersteine :

<http://www.stolpersteine.cz/cs/o-projektu/stolpersteine-v-cr>

3.6. Bohušovická památeční deska:

V této části se bohužel (do doby odevzdání sborníku) nepodařilo udělat žádný zásadní průlom. Abychom mohli umístit tuto památeční desku na zeď Bohušovického nádraží, je potřeba souhlas majitele budovy. Přes sérii telefonátů do Českých drah jsme se dostali k číslu na majitele budovy na Regio – Správu majetku Ústí nad Labem, kam se nám bohužel zatím nepodařilo dovolat.

3.7. Stránky Vedem 2010:

Hlavním výstupem celého pokračování projektu SHOA jsou interaktivní stránky Vedem 2010 fungující na adrese www.vedem-terezin.cz. Jejich hlavním autorem je nadaný a aktivní student kvinty Matouš Bičák. Jde nejen o digitalizovanou podobu časopisu Vedem vydávaného terezínskými kluky (k dispozici také v angličtině), ale také o interaktivní mapu Terezína a materiály pro školy, které by chtěly zajímavou formou udělat program o Terezínu. Mým dílem byla především anglická verze stránek. Šlo o překlady záložek, úvodních textů ve spolupráci s Bárou Maturovou a Danou

Pražákovou a také převádění do počítačové podoby anglických materiálů – tedy příručky od Ludmily

Chládkové „Terezin Ghetto“ a knihy „We are the children just the same“ - období českého „Je mojí vlastní hradba ghetto?“ od Marie Rút Křížkové. Takto jsem převedl několik desítek stran tištěného textu do počítačové podoby

4. Závěr

4.1. Výsledky

V tomto oddíle následuje shrnutí jednotlivých podúkolů a výsledků, kterých se podařilo dosáhnout.

4.4.1. Brundibár:

Dětskou operu Brundibár se nám podařilo se studenty nacvičit. Toto představení jsme odehráli v rámci Akademie Přírodní školy, jako benefiční představení pro občanské sdružení Přátelé Podlipnických kostelů, část představení byla odehrána přímo v Tereziánském Ghettu a představení jsme také dvakrát hráli v budově židovského centra Hagibor.

4.4.2. Sbírka „Hned vedle bílá barva mráčeků...“:

Tato sbírka byla v první polovině prosince vydána a zařazena do distribuce nakladatelstvím Baobab. Je domluveno její představení na půdě Městské knihovny Praha a také její zařazení do prestižní ankety „Kniha roku“ Lidových novin.

4.4.3. Pátrání po fotce Hanuše Hachenburga:

I přes komunikaci s pamětníky a historiky se nepovedlo přesně určit podobu Hanuše Hachenburga, nicméně nikdo ani nevyločil jeho přítomnost na fotce, kde pravděpodobně je. Toto „pátrání“ ovšem není skončeno a stále se pokoušíme najít nové možnosti.

4.4.4. Kameny zmizelých – Stolpersteine:

Ve spolupráci s občanským sdružením Stolpersteine byly položeny dva památné kameny do místa bydliště Petra Ginze a Hanuše Hachenburga, pro stránky občanského sdružení byly vytvořeny informační medailonky a v rámci školní sbírky byla vybrána částka, která nejenže pokryla náklady na položení těchto dvou kamenů, ale fungovala i jako sponzorský dar pro další kladení. Byla také navázána spolupráce s občanským sdružením Stolpersteine, která zřejmě kladením zdaleka neskončila.

4.4.5. Bohušovická deska:

I přes nesnáze s informačními toky uvnitř struktury Českých Drah byl zjištěn kontakt na majitele budovy nádraží Bohušovice nad Ohří, bohužel se (v době odevzdání sborníku) zatím nepodařilo majitele zkontaktovat. Byla navázána spolupráce s Osvětinských výborem, který může v tomto projektu zásadně napomoci.

4.4.6. Stránky Vedem 2010:

Stránky Vedem 2010 jsou kompletní v české verzi, včetně všech textů a interaktivní mapy, v anglické verzi byly převedeny do počítačové podoby všechny potřebné texty a v době odevzdání sborníku jsou také přeloženy všechny úvody a průvodní informace a také část navigace webových stránek.

Byl natočen úvodní videoklip v Terezíně k těmto stránkám.

Stránky byly dne 1.12.2010 uvedeny do provozu a 4.12.2010 byla o nich odvysílána reportáž v hlavním vysílacím čase na České televizi.

4.2. Shrnutí a výhledové cíle:

V rámci spolupráce na tomto projektu jsem se naučil mnoho nového a domnívám se, že toho co se nám již podařilo opravdu není málo. Získali jsme velmi cenné kontakty a informace a podařilo se nám navázat spolupráci s mnoha zajímavými a důležitými lidmi. Asi největší poučení, které jsem získal je, že pokud člověk dělá něco dobrého, nic není nemožné. Práce se jmenuje „Osvětímí to neskončilo“, protože na rozdíl od chlapců kteří v Osvětímí zahynuli, máme možnost pokračovat stále dál. S tím se pojí další a další cíle a možnosti, které se před námi otvírají. V rámci tohoto projektu chceme tedy ještě:

- dotáhnout do zdárného konce umístění památeční desky na nádraží v Bohušovicích nad Ohří a připravit pro ní text ve spolupráci s Osvětímským výborem
- zorganizovat oficiální představení básnické sbírky „Hned vedle bílá barva mráčků...“ a stránek Vedem 2010 na půdě Městské knihovny Praha 15. února 2011, kam chceme také pozvat pamětníky a historiky, kteří s námi spolupracovali. Někteří z nich už svou účast přislíbili.
- dál pátrat po podobě Hanuše Hachenburga a hledat nové zdroje informací o jeho fotografii

4.3. Poděkování

Zde bych rád poděkoval lidem, kteří nejsou z Přírodní školy a přispěli svým (často velmi velkým) dílem k úspěchům našeho projektu. Jsou to:

Marie Rút Křížková

Jiří Brady

Marta Kottová

Vojtěch Blodig

Chawa Pressburger

Gary Friedman

Ruth Adelman - Hachenburg

Ludmila Chládková

Bára Maturová

Alice Beránková

Tereza Horváthová

Bára Čermáková

Kateřina Steinová

Leo Löwy

Anežka Marie Trefná

Jan Munk

George Brady

Lara Brady